

[Krag.]

siden, at en tilsvarende Kasseobligation var nede i en Kurs af nogle og halvfjerds, hvad der altsaa betingede en effektiv Rente paa mellem 6 og 7.

Jeg spørger nu: Hvordan vil en Laansøger være stillet, naar han under tilsvarende Forhold paa Laanemarkedet søger at opnaa Laan imod 3die eller 4de Prioritet? Jeg frygter for, at med de Bestemmelser, der her foreligger til at øve afgørende Indflydelse paa Kurserne, vil den vedkommende Laantager være daarligt stillet, jeg frygter for, at hans Muligheder for at opnaa Laan under en saadan Lovgivning vil være forholdsvis beskedne. For afdragsfrit kan et saadant Laan imod 4de Prioritet af praktiske Grunde næppe blive, kun i ganske sjældne Tilfælde, hvis Laangiveren skal kunne opnaa et Udbytte svarende til det, han under en saadan Situation, under et stramt Pengemarked kan opnaa ved Købet af en Kreditforenings- eller Hypotekforeningsobligation. Og kan han ikke opnaa et noget højere Udbytte ved at yde Laanet ude i 3die eller 4de Prioritet, end han kan ved at laane ud i 1ste eller 2den gennem Køb af Kreditforenings eller Hypotekforenings Kasseobligationer, saa indlader han sig selvfølgelig ikke paa dette Udlaan.

Derfor maa Laangiveren enten forlange en meget høj nominal Rente, eller han maa give Afdragsfrihed og Uopsiglighed i en Aarrække langt længere, end han i øvrigt vilde finde forsvarligt under Hensyn til de Værdiændringer, som Pantet gennem Tiden kan undergaa. Og dertil kommer saa, at Kreditforenings- og Hypotekforeningsobligationer sandsynligvis sikrer den høje effektive Rente i en meget lang Aarrække, medens Laantageren efter Lovforslagets § 3 ikke kan forpligte sig til Undladelse af Opsigelse i mere end 5 Aar, en Bestemmelse, som jeg absolut sympatiserer med og fuldt ud forstaaer, idet den jo ganske simpelt har til Hensigt at muliggøre det for den Laantager, som har maattet gaa ind paa stramme Vilkaar, at opnaa en Lettelse af disse, hvis Pengemarkedet efter Forløbet af de 5 Aar frembyder Mulighed derfor — og Udnyttelse deraf er jo betinget af, at han har Opsigelsesretten. Ganske vist kan man jo ogsaa opsiges Laan i Kredit- og Hypotekforeninger, naar det passer vedkommende Laantager at indfri Laanet, enten kontant eller ved Indlevering af Kasseobligationen, men Forholdet er bare det, at det paavirker ikke den effektive Rente af Seriens Kasseobligationer som Helhed taget.

Altsaa, jeg sympatiserer fuldt ud med

og forstaaer fuldt ud Betydningen af og Hensigten med denne Bestemmelse. Men den betyder uægteligt, at jo højere en nominal Rente Laangiveren maa betinge sig, dels for at opnaa den effektive Rente, som svarer til Pengemarkedets Tilstand, bestemt ved Obligationskursen, dels under Hensyn til den Sikkerhed, Pantet frembyder, des sikrere er det, at Laanet vil blive opsagt meget hurtigt, og senest om 5 Aar, dersom Konjunkturerne paa den Tid er gunstige for Skyldneren, hvad altsaa vil sige ugunstige for Kreditor.

Og saa kommer jo dertil, at i § 4 siges det — hvad jeg ogsaa meget vel forstaaer og ikke vender mig imod, saa lidt som jeg vender mig imod den foregaaende Bestemmelse, men jeg peger kun paa de eventuelle Virkninger for Laantagerne i vanskelige Tider, som disse Bestemmelser vil faa, for det er jo nødvendigt, at de tages op til Overvejelse her —, det siges i § 4: Ved Overtrædelse af Bestemmelserne i §§ 1—3 kan Gælden eller den betingede Rente nedsættes, naar Skyldneren indanker sin Sag for Domstolene. — Nu er jo i Henhold til Lovforslaget den nominelle Rente praktisk taget uangribelig, saa ved dennes Fastsættelse kan Laangiveren altsaa ikke, direkte i hvert Tilfælde, overtræde Lovens Bestemmelser, og hvis han overholder Kursbestemmelserne i § 2 nøje, er han jo ogsaa paa dette Punkt paa den sikre Side. Usikkerheden for Laangiveren følger kun af Bestemmelsen i § 1, af det Spørgsmaal, om den effektive Rente af Laanet, alle de i Stykket omhandlede Hensyn taget i Betragtning, kan siges at være rimelig eller urimelig, men i mangfoldige Tilfælde vil en Afgørelse deraf bero paa et højst usikkert Skøn, medmindre der da er Tale om aabenbar Aager, for saa har man jo heldigvis Lovbestemmelser, som rammer Folk, der har indladt sig paa noget saadant.

Altsaa, Skyldneren kan, saa snart han har opnaaet Laanet, gaa til Domstolene for at forlange Nedsættelse, hvis han finder Laanevilkaarene for stramme, og det synes jeg han skal have Ret til. Men saa vil man sige: Ja, men det gør han kun, naar der er skellig Grund dertil. Ja, har man nu ogsaa Sikkerhed derfor? I saa Henseende føler jeg mig ikke absolut overbevist. Lad os f. Eks. blot erindre de Stemninger, der beherskede Tusinder og atter Tusinder af Laantagere for nogle ganske faa Aar siden, Laantagere, der havde opnaaet Laan mod Første- og Andenprioritets Sikkerhed, men som paa Grund af de økonomiske Forhold var overordentlig trykkede og ikke kunde